

Nico Ojalan vaalikelpoisuuden selvittäminen

Kaupunginhallitus 28.03.2022 § 76

Valmistelija

Hallintopäällikkö Hanna-Maria Grandell, puh. 050 473 9910
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Kuntalain 71 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti yleisen vaalikelpoisuuden edellytyksenä on mm. kotikunta – vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö, jonka kotikunta kyseinen kunta on.

Kaupunginhallituksen jäsenen Nico Ojalan vaalikelpoisuudesta on esitetty epäilyksiä oletettavan paikkakunnalta muuton vuoksi. Tästä syystä kaupungin hallintopalvelut on ryhtynyt selvittämään asiaa.

Ojala on aiemmin pyytänyt eroa Iniön lautakunnan jäsenyydestä, mutta ei muista luottamustehtävistä. Hän on tällä hetkellä myös kaupunginhallituksen varsinainen jäsen. Häneltä on pyydetty useampaan otteeseen ilmoitusta siitä, mikä on hänen osoitetietonsa Paraisilla, mutta hän ei ole tätä ilmoittanut. Hän on ilmoittanut asuinpaikakseen talven aikana Naantali, mutta oman ilmoituksensa mukaan on kirjoilla Paraisilla.

Kotikuntalain 2 §:n 1 momentin mukaan henkilön kotikunta on jäljempänä tässä laissa säädetyn poikkeuksin se kunta, jossa hän asuu. Pykälän 2 momentin mukaan jos henkilöllä on käytössään useampia asuntoja tai jos hänellä ei ole käytössään asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys. Pykälän 3 momentin mukaan jos henkilön omaa käsitystä kotikunnastaan ei ole voitu selvittää, hänen kotikuntansa on se kunta, johon hänellä on katsottava olevan kiintein yhteys asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta. Arviointi yleisen vaalikelpoisuuden suhteen tehdään siis kotikuntalain edellä mainitun säännöksen varassa.

Henkilön kotikunnasta säädetään kotikuntalaissa. Kotikuntalain perusteella henkilön kotikunta on se kunta, jossa henkilö vakituisesti asuu. Kotikunta ei siis välttämättä ole se kunta, jossa hän on kirjoilla. Useimmiten merkintä väestötietojärjestelmässä on oikein, mutta ei aina. Kotikuntamerkintä ei myöskään sinällään ole sitova, vaan viranomaisen voi soveltaa itsenäisesti kotikuntalakia.

Jos henkilöllä on se tilanne, että hänellä on käytössään kaksi asuntoa, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys. Henkilön oma näkemys hänen omasta kotikunnastaan otetaan huomioon näissä kahden tai useamman asunnon tilanteissa, mutta se ei yksin ratkaise asiaa. Henkilöllä tulee olla myös objektiivisesti havaittavien tosiseikkojen mukaan kiinteä yhteys ilmoittamaansa kuntaan. Oikeuskäytännössä painoarvoa on annettu myös tosiasialliselle asumiselle.

Esimerkiksi pelkän postilokeron omaaminen Paraisilla ei tee yleisesti vaalikelpoiseksi, mikäli ei ole asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta mitään muuta yhteyttä Paraisille. Kotikuntalaki ja sitä koskeva oikeuskäytäntö painottavat nimenomaisesti todellista elämistä, työntekoa ja asumista. Viime kädessä arviointi konkreettisessa tapauksessa jää kuitenkin kokonaisuutena arvioitavaksi niiden seikkojen perusteella, joita kyseisestä kaupunginhallituksen jäsenestä on saatavilla.

Mikäli tulkitaan, että Nico Ojalalla ei ole Paraisilla vaalikelpoisuutta, kaupungin tulee puuttua tietämäänsä mahdolliseen vaalikelpoisuuden menettämiseen omaaloitteisesti ja ryhtyä tarvittaessa väestörekisteriviranomaisen (DVV) kanssa selvittämään hänen oikeaa kotikuntaansa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, puh. 040 511 4383
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1) pyytää Nico Ojalalta lisäselityksen hänen vaalikelpoisuudestaan siten, että Ojala ilmoittaa kirjallisesti Paraisilla olevan osoitteensa Paraisten kaupungin kirjaamoon parainen@parainen.fi 8.4.2022 mennessä

2) pyytää samalla 8.4.2022 mennessä Nico Ojalalta kirjallista selvitystä niistä perusteista, joihin vedoten hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää Paraista kotikuntanaan ja mihin seikkoihin vedoten hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys erityisesti Paraisille

3) todeta, että kaupunki tulee tarvittaessa puuttumaan tietämäänsä mahdolliseen vaalikelpoisuuden menettämiseen omaaloitteisesti ja ryhtymään tarvittaessa väestörekisteriviranomaisen (DVV) kanssa selvittämään Ojalan oikeaa kotikuntaa

4) todeta, että mikäli saadun selvityksen perusteella voidaan katsoa Ojalan menettäneen vaalikelpoisuutensa, aloittaa kaupunki tarvittavat toimet Ojalan luottamustoimen toteamiseksi päättyneeksi sekä uuden jäsenen valitsemiseksi kaupunginhallitukseen.

Päätös

Keskustelun kuluessa kaupunginhallituksen jäsen Kurt Lundqvist esitti seuraavansisältöisen vastaesityksen:
Kaupunginhallitus päättää

1) pyytää Nico Ojalalta lisäselityksen hänen vaalikelpoisuudestaan siten, että Ojala ilmoittaa kirjallisesti Paraisilla olevan osoitteensa Paraisten kaupungin kirjaamoon parainen@parainen.fi 8.4.2022 mennessä

2) pyytää samalla 8.4.2022 mennessä Nico Ojalalta kirjallista selvitystä niistä perusteista, joihin vedoten hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää Paraista kotikuntanaan ja mihin seikkoihin vedoten hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys erityisesti Paraisille.

Kaupunki tulee tarvittaessa puuttumaan tietämäänsä mahdolliseen vaalikelpoisuuden menettämiseen omaaloitteisesti ja ryhtymään tarvittaessa

väestörekisteriviranomaisen (DVV) kanssa selvittämään Ojalan oikeaa kotikuntaa.

Mikäli saadun selvityksen perusteella voidaan katsoa Ojalan menettäneen vaalikelpoisuutensa, aloittaa kaupunki tarvittavat toimet Ojalan luottamustoimen toteamiseksi päättyneeksi sekä uuden jäsenen valitsemiseksi kaupunginhallitukseen.

Kaupunginjohtaja muutti esityksensä Kurt Lundqvistin ehdotuksen mukaiseksi.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja tiedusteli, voiko kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyä kaupunginjohtajan muutetun ehdotuksen. Kaupunginhallitus päätti hyväksyä kaupunginjohtajan muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Hyväksyttiin muutettu päätösehdotus yksimielisesti.

Jakelu

Nico Ojala

Kaupunginhallitus 19.04.2022 § 115

Valmistelija

Hallintopäällikkö Hanna-Maria Grandell, puh. 050 473 9910
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Edellisen käsittelyn jälkeen Nico Ojalan vaalikelpoisuutta varten on saatu riittävä selvitys asiasta pyydettyssä määräajassa. Selvityksessä vedotaan kotikuntalain 2 §:n 3 kohtaan kotipaikkakunnan tulkinnassa. Selvitys on salassapidettävä julkisuuslain 24 §:n mukaisesti.

Nico Ojala on ilmoittanut väestötietojärjestelmään tilapäiseksi osoitteeseen Naantalissa sijaitsevan osoitteen ajalle 1.11.2021–31.10.2022. Nico Ojalan aiemman kertoman mukaan hänellä on edelleen toinen osoite Paraisilla, mutta kaupungille osoitetussa kirjallisessa selvityksessä ilmenee, että hänellä ei ole enää asuntoa Paraisilla.

Kuten aiemmassa esittelytekstissä ilmenee, kotikuntalain 2 §:n 1 momentin mukaan henkilön kotikunta se kunta, jossa hän asuu. Pykälän 2 momentin mukaan, jos henkilöllä on käytössään useampia asuntoja tai jos hänellä ei ole käytössään asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys. Pykälän 3 momentin mukaan, jos henkilön omaa käsitystä kotikunnastaan ei ole voitu selvittää, hänen kotikuntansa on se kunta, johon hänellä on katsottava olevan kiintein yhteys asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta.

Arviointi yleisen vaalikelpoisuuden suhteen tehdään siis kotikuntalain edellä mainitun säännöksen varassa. Kunta sekä Digi- ja väestötietovirasto DVV ottavat huomioon henkilön oman näkemyksen kotikunnastaan. Näkemys ei kuitenkaan yksin ratkaise kotikunnan määräytymistä. Viraston tekemä kotikuntaratkaisu ei oikeudellisesti sido muita viranomaisia.

Digi- ja väestötietovirastosta on pyydetty selvitystä Nico Ojalan kotikunnasta.

Kotikuntalain perusteella henkilön kotikunta on se kunta, jossa henkilö vakituisesti asuu. Kotikunta ei siis välttämättä ole se kunta, jossa hän on kirjoilla. Useimmiten merkintä väestötietojärjestelmässä on oikein, mutta ei aina. Huomionarvoista on se, että kotikuntamerkintä ei sinällään ole sitova, vaan viranomaisen voi soveltaa itsenäisesti kotikuntalakia. Tässä tapauksessa soveltava viranomaisen on Paraisten kaupunki.

Henkilön oma näkemys hänen omasta kotikunnastaan otetaan huomioon kahden tai useamman asunnon tilanteissa, mutta se ei yksin ratkaise asiaa. Henkilöllä tulee olla myös objektiivisesti havaittavien tosiseikkojen mukaan kiinteä yhteys ilmoittamaansa kuntaan. Kotikuntalain tulkintaan liittyvässä oikeuskäytännössä painoarvoa on annettu myös tosiasialliselle asumiselle. Kiinteä yhteys on tärkeä kriteeri kotikuntaa arvioitaessa.

Henkilön kotikunta ei muutu, jos hänen asumisensa toisessa kunnassa johtuu pääasiassa enintään yhden vuoden kestävästä työtehtävästä tai opiskelusta, sairaudesta tai muusta näihin rinnastettavasta syystä. Asuminen katsotaan näissä tapauksissa luonteeltaan tilapäiseksi. Nico Ojalan toimittamassa selvityksessä on vedottu nimenomaan kotikuntalain 2 §:n 3 momenttiin.

Kotikuntalain perustelujen mukaan kotikunta ei välttämättä myöskään muutu, vaikka asuminen toisessa kunnassa kestäisi yhtä vuotta pitempään, jos lain 2 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset pysyvät muuttumattomina kotikunnan osalta, eikä asianomainen henkilö itse halua muuttaa kotikuntaansa. Muuttumattomilla olosuhteilla viitataan lähinnä tilanteeseen, jossa henkilöllä on edelleen kaksi asuntoa ja ”lähtökuntaansa” kiinteä yhteys.

Henkilön kotikunta ei myöskään muutu, jos hänen asumisensa toisessa kunnassa johtuu pääasiassa hoidosta perhehoidossa tai laitoshoidossa, asumisesta asumispalvelujen avulla, merillä olosta laivaväkeen kuuluvana, rangaistuksen suorittamisesta rangaistuslaitoksessa, eduskunnan tai valtioneuvoston jäsenyydestä taikka julkisesta luottamustoimesta tai asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen suorittamisesta.

Parainen on paikkakunta, jossa monilla henkilöillä on tilapäinen tai osa-aikainen vapaa-ajanasunto. Kotikuntalain tulkinta tulee olla tasapuolinen ja objektiivinen, koska kotikunnan määrittelyllä saattaa olla ennakkotapauksen tyyppisiä vaikutuksia esimerkiksi tulevien kuntavaalien ehdokasasettelua ja ehdokkaiden vaalikelpoisuutta arvioitaessa.

Oheismateriaali

Salassa pidettävä: Selvitys kaupunginhallitukselle asiassa 417/00.00.01/2022

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Patrik Nygrén, puh. 040 511 4383
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää

1) käydä lähetekeskustelun Nico Ojalan vaalikelpoisuudesta kuntalain 71 §:n mukaisesti toimia kaupunginhallituksen jäsenenä sekä käydyn keskustelun perusteella antaa varsinaisen ehdotuksen kokouksessa.

Päätös

Kaupunginjohtajan muutettu ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää

1) esittää valtuustolle, että valtuusto toteaa Nico Ojalan menettäneen vaalikelpoisuutensa kuntalain 71 §:n mukaisesti toimia kaupunginhallituksen jäsenenä. Perustelut vaalikelpoisuuden menettämiseen ilmenevät kotikuntalakiin perustuen esityslistatekstistä.

2) esittää valtuustolle, että käynnistetään toimet uuden jäsenen valitsemiseksi kaupunginhallitukseen toimikauden loppuun saakka

3) tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Hyväksyttiin yksimielisesti kaupunginjohtajan muutettu päätösehdotus.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta kokouksessa.

Jakelu

Nico Ojala, Lakiasiantomisto Kari Uoti Oy

Kaupunginvaltuusto 25.04.2022 § 44
417/00.00.01/2022

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto

1) toteaa Nico Ojalan menettäneen vaalikelpoisuutensa kuntalain 71 §:n mukaisesti toimia kaupunginhallituksen jäsenenä. Perustelut vaalikelpoisuuden menettämiseen ilmenevät kotikuntalakiin perustuen esityslistatekstistä.

2) päättää käynnistää toimet uuden jäsenen valitsemiseksi kaupunginhallitukseen toimikauden loppuun saakka

Päätös

Keskustelun aikana kaupunginvaltuutettu Mika Peltokorpi esitti Karl Nurron kannattamana seuraavaa: Valtuuston ei tule todeta, että Nico Ojala olisi menettänyt vaalikelpoisuutensa, koska tämä olisi lainvastainen päätös.

Koska oli tehty kaupunginhallituksen pohjasta poikkeava kannatettu esitys, on asiasta äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavanlaisen äänestys ehdotuksen:

Kaupunginhallituksen ehdotusta kannattava äänestää Jaa ja Mika Peltokorven ehdotusta kannattava äänestää Ei. Äänestys suoritetaan sähköisenä Cloudmeeting-järjestelmän kautta.

Äänestyksessä annettiin

Jaa-ääniä 22

Ei-ääniä 5

Tyhjiä ääniä 8

Puheenjohtaja totesi, että kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt alkuperäisen kaupunginhallituksen pohjaesityksen äänin 22-13-8 tyhjää.

Kaupunginvaltuusto päätti

1) todeta Nico Ojalan menettäneen vaalikelpoisuutensa kuntalain 71 §:n

mukaisesti toimia kaupunginhallituksen jäsenenä. Perustelut vaalikelpoisuuden menettämiseen ilmenevät kotikuntalakiin perustuen esityslistatekstistä.

2) käynnistää toimet uuden jäsenen valitsemiseksi kaupunginhallitukseen toimikauden loppuun saakka.

Liitteet

Muutosehdotus/eriävä mielipide, Mika Peltokorpi
Äänestyspöytäkirja

Jakelu

Nico Ojala, Lakiasiantomisto Kari Uoti Oy
